

ТРАНСПОЗИЦІЯ ЗАПИТАЛЬНОГО РЕЧЕННЯ В РОМАНАХ ШАРЛОТТИ БІНГХЕМ

Гайденко Ю. О.

кандидат філологічних наук,
доцент кафедри АМГСН№3 КПІ ім. Ігоря Сікорського

Ключові слова: транспозиція, запитальне речення, роман.

Keywords: transposition, interrogative sentence, novel.

Транспозиція запитального речення – це переосмислення його граматичного значення, яке відбувається за двома моделями: 1) „запитальне речення → емфатичне ствердження (риторичне запитання)”; 2) „запитальне → спонукальне / окличне речення” [1, с. 183–186]. Вихідним пунктом у всіх випадках є запитальне речення, яке переходить у розряд стверджувального, спонукального чи окличного.

Модель „запитальне → стверджувальне речення”. Найбільш дослідженою формою транспозиційних запитальних структур вважають риторичне запитання, тобто стверджувальне або заперечне судження, оформлене у вигляді запитального речення [2, с. 91–92]. Риторичне запитання не передбачає відповіді, а використовується задля вираження емоцій мовця, привернення уваги адресатів. У романах Шарлотти Бінгхем риторичні запитання, наявні у різних композиційно-мовленнєвих формах і діалогічному мовленні персонажів, виконують різні функції. У діалогічному мовленні – емоційну, вказуючи на роздуми мовця або слугуючи засобом невираженого мовними засобами зворотного зв'язку:

*‘Oh dear, look, it’s started to rain, **would you believe?** And not just rain, hail too. That will be no fun to ride in for either of you.’* [4, с. 266]; *‘Well, I am sure, Miss Chantry does have a mind, Mr Chantry, but we are here to talk about emotion, and while you say you find this situation ludicrous, I myself find it enchanting. **Two people who could, when all is said and done, be perfect for each other – what could be sweeter?**’* [8, с. 158–159].

Звернення до читача, яке закладено в самому значенні синтаксичної категорії запитання, перетворює емфатичне ствердження (риторичне запитання) на засіб підсилення виразності, пожвавлює й урізноманітнює монологічне мовлення. У досліджуваних творах риторичні запитання є стилістично маркованим засобом ведення внутрішнього діалогу персонажа, який, апелюючи до самого себе, розмірковує над обставинами, що склались: *So if Miss Smith, as Freddie had now dubbed his anonymous obsession, never even ventured out into her beautiful garden, **how best then to stage an encounter? Or indeed how possibly?*** [3, с. 35].

У романах Шарлотти Бінгхем внутрішній діалог позначає також синтак-

сична структура, яку І.В. Арнольд називає наближеною формою риторичного запитання, тобто запитання, яке супроводжується відповіддю, залучаючи читача до роздумів персонажа чи оповідача та змушуючи його виступати активним учасником їхніх переживань [1, с. 185]. Наприклад: *No, their lives were about to change for ever and ever, but would they, Elsie suddenly started to wonder, become any happier? Surely that would not be possible, because the truth was that since the play had opened they had all become as one in their joy at its success* [4, с. 419].

Модель „запитальне → окличне речення”. Транспозиція запитання може проходити на осі координат, кінцевою точкою якої виступає окличне речення [2, с. 93]. У романах Шарлотти Бінгхем, приклади вживання таких переконаних структур поодинокі: *‘If he had turned up they’d have probably thrown rotten eggs at him anyway.’ – ‘What a perfectly dreadful thing to say!’* [7, с. 406].

Модель „запитальне → спонукальне речення”. Означена форма позначає перехід від ввічливої форми прохання, інкорпорованої у корпус запитального речення, до форми наказового способу, втіленої у спонукальному [1, с. 186]: *He turned to the waiter. ‘More champagne, please.’* [6, с. 179] (замість *‘Will you bring us some champagne, please?’*).

У романах авторки спостерігається транспозиція значення синтаксичної структури за подібною моделлю, кінцевим пунктом якої є оклично-спонукальне речення, котре виконує дві

функції. По-перше, позначає перехід від ввічливої форми прохання до форми наказового способу: *Then there would be a knock on the door and the call boy’s call. ‘Five minutes, please, Miss Laurence! Five minutes please!’* [5, с. 178]. По-друге, відображає емоційний стан, зокрема роздратування, мовця: *With increasing fury Leandra realised that the taxi driver was taking the longest route to her flat. ‘Stop here, please!’ she called to him, but not because of his silly cheating ways.* [8, с. 404].

Отже, у романах Шарлотти Бінгхем транспозиція запитального речення представлена моделями „запитальне речення → емфатичне ствердження (риторичне запитання)”, „запитальне → спонукальне / окличне речення” і вживається насамперед у монологічному мовленні, вказуючи на ведення персонажем внутрішнього діалогу.

Список використаної літератури:

1. Арнольд І. В. Стилистика. Современный английский язык. 4-е изд. М.: Флинта: Наука, 2002. 384 с.
2. Скребнев Ю. М. Основы стилистики английского языка. 2-е. узд.; на англ. яз. М. : Астрель, 2003. 221 с.
3. Bingham C. Change of Heart. London : Bantam Books, 1994. 469 p.
4. Bingham C. Distant Music. London : Bantam Books, 2002. 576 p.
5. Bingham C. Stardust. London : Bantam Books, 1993. 576 p.
6. Bingham C. The Daisy Club. London : Bantam Books, 2009. 480 p.
7. Bingham C. The Kissing Garden. London : Bantam Books, 1999. 624 p.
8. Bingham C. The White Marriage. London : Bantam Books, 2007. 480 p.